

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-040/25-4632/2

Podgorica, 10.03.2025. godine

Za: MINISTARSTVO EKOLOGIJE, ODRŽIVOG RAZVOJA I RAZVOJA SJEVERA, Cetinjski put
bb, Podgorica

gospodinu, Damjanu Čulafiću, ministru

Predmet: Mišljenje na Predlog osnove za zaključivanje Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o pristupanju finansijskom instrumentu Evropske unije Program za životnu sredinu i klimatsku akciju – LIFE program 2021-2027

Veza: Vaš akt broj: 07-053-25-205/4 od 25.02.2025. godine

Poštovani gospodine Čulafiću,

Povodom *Predloga osnove za zaključivanje Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o pristupanju finansijskom instrumentu Evropske unije Program za životnu sredinu i klimatsku akciju – LIFE program 2021-2027*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Uvidom u dostavljeni materijal utvrđeno je da se predlaže zaključivanje ugovora o pristupanju LIFE programu kako bi se obezbijedila potrebna sredstva za realizaciju projekata u oblasti životne sredine i klimatskih akcija.

Na tekst Predloga osnove i Izveštaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

U Izveštaju o analizi uticaja propisa navodi se da potpisivanje Sporazuma podrazumijeva plaćanje godišnje kontribucije i to počev od 2025. godine. Finansijski doprinos Crne Gore predviđen je u iznosu od 126.356,00€ u 2025. godini, u 2026. godini u iznosu od 132.310,00€, dok je u 2027. godini predviđen iznos od 140.730,00€. Uvidom u sredstva odobrena Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, obavještavamo vas da su na izdatku 419-5 Kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama planirana sredstva u iznosu od 50.000,00€.

Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo finansija sa aspekta budžeta, ukazuje da sredstva za zaključivanje Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o pristupanju finansijskom instrumentu Evropske unije Program za životnu sredinu i klimatsku akciju – LIFE program 2021-2027 nijesu planirana Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, te da je neophodno ukoliko Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera pristupi potpisivanju istog, sredstva za plaćanje kontribucije obezbijediti iz sredstava odobrenih ovom ministarstvu godišnjim Zakonom o budžetu Crne Gore.

S poštovanjem,

MINISTAR
Novica Vuković

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ PROPISA	MINISTARSTVO EKOLOGIJE, ODRŽIVOG RAZVOJA I RAZVOJA SJEVERA
NAZIV PROPISA	Predlog osnove za zaključivanje Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o pristupanju finansijskom instrumentu Evropske unije Program za životnu sredinu i klimatsku akciju – LIFE program 2021-2027
1. Definisanje problema - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa (“status quo” opcija)?	
- Predloženi akt omogućava Crnoj Gori pristup LIFE programu, koji finansira projekte u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih akcija. Trenutno, Crna Gora nema direktan pristup ovim sredstvima, što ograničava raspoloživa sredstva mogućnosti za implementaciju projekata iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena. - Članstvo u Evropskoj uniji je jedan od ključnih strateških ciljeva Crne Gore. Od obnove nezavisnosti Crne Gore, EU predstavlja jednog od najznačajnijih partnera naše države i zajednicu kojoj nastojimo formalno i integralno pristupiti. Potvrđena je posvećenost EU politici proširenja i Crna Gora je prepoznata kao buduća članica EU, jer je sa najviše otvorenih pregovaračkih poglavlja, ostvarenim mjerljivim rezultatima u procesu sprovođenja sveobuhvatnih reformi, jer je zavrjedila status lidera u regionu kada su u pitanju evropske integracije. Crna Gora je otvorila sva pregovaračka poglavlja u procesu pristupanja EU i privremeno zatvorila tri poglavlja. Proces integracije intenziviran je u skladu sa novom metodologijom proširenja, koja se temelji na ponovnom uspostavljanju perspektive članstva zemalja Zapadnog balkana u EU, političkom vodstvu i jačem fokusu na ključne reforme. Pristupanje finansijskom programu LIFE dio je šireg procesa integracije, koji ima za cilj usklađivanje Crne Gore sa politikama i standardima EU u oblastima zaštite životne sredine i klimatskih akcija. Kao zemlja kandidat, Crna Gora već ima pristup EU fondovima kroz instrumente kao što su IPA (Instrument za pretpristupnu pomoć), ali pristup LIFE programu otvara nove mogućnosti za direktno finansiranje prioritarnih projekata u oblasti zaštite životne sredine, koji su do sada imale pristup samo države članice - Za realizaciju projekta u oblasti životne sredine i klimatskih promjena u Crnoj Gori potrebna su značajna sredstva koja trenutno nedostaju imajući u vidu da se Predlogom budžeta za 2025. godinu predviđa samo tri miliona eura za realizaciju svih aktivnosti Ministarstva. Sredstva opredijeljena Predlogom budžeta za 2025. godinu nijesu dovoljna za realizaciju završnih mjerila u Poglavlju 27. Nedostatak finansijskih sredstava će dodatno usporiti i harmonizaciju sa zakonodavstvom Evropske unije.	

- Program LIFE mogu koristiti državne institucije, privredni subjekti, nevladine i naučne organizacije. Ograničen pristup finansijskim sredstvima za projekte životne sredine smanjuje njihovu konkurentnost i sposobnost za sprovođenje inovativnih ekoloških inicijativa.
- Predlaže se zaključivanje ugovora o pristupanju LIFE programu kako bi se obezbijedila potrebna sredstva za realizaciju projekata u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih akcija. Uključivanje u ovaj program omogućava značajnu podršku za inovativne projekte, doprinosi postizanju ciljeva održivog razvoja i klimatskih ciljeva zemlje, te pruža mogućnost za jaču integraciju u evropske i međunarodne tokove u oblasti zaštite životne sredine.
- Učešće u programu bi takođe omogućilo diverzifikaciju izvora finansiranja projekata u oblasti životne sredine i klimatskih promjena, posebno imajući u vidu činjenicu da je poglavlje jedno od najskupljih u procesu pristupanja EU.
- Uključivanje u LIFE program je značajno i zbog činjenice da se projekti u okviru istog finansiraju u najvećoj mjeri kroz grantove dok je u znatno manjem dijelu potrebno kofinansiranje od strane korisnika.
- U suprotnom, Crna Gora bi nastavila da se oslanja isključivo na IPA fondove, što bi smanjilo dostupnost finansijskih sredstava i usporilo realizaciju ekoloških projekata.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

- Predlogom osnove za zaključivanje Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o pristupanju finansijskom instrumentu Evropske unije Program za životnu sredinu i klimatsku akciju – LIFE 2021-2027, biće omogućen pristup fondovima koji su do sada bili dostupni samo država članicama Evropske unije.

U skladu s Uredbom EU 2021/783 o uspostavljanju Programa za životnu sredinu i klimatsku akciju, program LIFE može pružiti različite vrste bespovratnih sredstava za sljedeće vrste projekata:

- **Projekti standardnih djelovanja** (Standard Action Projects, SAP), finansira se do 70% sredstava iz LIFE programa;
- **Strateški projekti za prirodu** (Strategic Nature Projects, SNAP), finansira se do 60% sredstava iz LIFE programa;
- **Strateški integrirani projekti** (Strategic Integrated Projects, SIP), finansira se do 60% sredstava iz LIFE programa;
- **Projekti tehničke pomoći** (Technical Assistance Projects) finansira se do 60% sredstava iz LIFE programa;
- **Djelovanja koordinacije i podrške** (Coordination and Support Actions, CSA), do 90% iz LIFE programa.
- Program je u skladu sa Akcionim planom za realizaciju završnih mjerila u Poglavlju 27 – životna sredina i klimatske promjene koji je donijet 2021. godine.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

- Jedina opcija za ispunjavanje ciljeva je potpisivanje Sporazuma. Nacrtom sporazuma ne odstupa se od nacionalnih interesa i propisa, pa nema osnova za

razmatranje "status quo" opcije ili neregulatorne opcije.

- Uključivanje u ovaj program omogućava značajnu podršku za inovativne projekte, doprinosi postizanju ciljeva održivog razvoja i klimatskih ciljeva zemlje, te pruža mogućnost za jaču integraciju u evropske i međunarodne tokove u oblasti zaštite životne sredine. U suprotnom, Crna Gora bi nastavila da se oslanja isključivo na IPA fondove, što bi smanjilo dostupnost finansijskih sredstava i usporilo realizaciju ekoloških projekata.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

- Potpisivanje sporazuma će pozitivno uticati na sve korisnike sredstava, jer će se dobijanjem grantova obezbijediti sredstva za realizaciju projekata čime će se unaprijediti oblast životne sredine.
- Ovaj propis svojom primjenom neće izazvati građanima troškove jer građani ne mogu da učestvuju u ovom programu. Ukoliko privredna društva budu učestvovala u projektu kao koordinatori projekta moraju planirati sredstva u onom iznosu koliko nedostaje na osnovu dobijenog granta. Npr, ukoliko budu koordinatori na standardnim projektima, iznos sredstava koje jedno privredno preduzeće mora da planira je 30% u odnosu na ukupnu vrijednost projekta, dok su 70% bespovratna sredstva. Ukoliko je privredno društvo u projektu samo prateći partner, onda nema finansijskih troškova.
- Potpisivanjem ovog sporazuma opravdava troškove koji će se stvoriti, a imajući u vidu da se dobijanjem granta otvara mogućnost finansiranja većeg dijela projekta, do iznosa sredstava navedenih u odgovoru na pitanje broj 2.
- Materija obuhvaćena Nacrtom sporazuma može dovesti do osnivanja novih privrednih subjekata ili nevladinih organizacija koje su zainteresovane za realizaciju navedenih projekata.
- Ne postoje administrativna opterećenja i biznis barijere koje bi u ovom trenutku mogli identifikovati.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.

- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

- Nakon potpisivanja sporazuma potrebno je obezbijediti finansijska sredstva na godišnjem nivou, u zavisnosti od godine. Na osnovu tabele u nastavku, potrebno je obezbijediti sledeća finansijska sredstva za godine kako slijedi, počev od 2025.

Montenegro	GDP baseline proportionality factor*	Annual LIFE in M€	GDP key	General Reduction (max 75%)	General Reduction amount	Contribution after reductions	Participation Fee		Final annual contribution (in m€)
			Contribution gross				PF %	Participation Fee amount	
2021	0.04%	738,827,372							
2022	0.04%	755,545,484							
2023	0.04%	756,123,280							
2024	0.04%	764,949,659	305,980	60%	183,588	122,392	2.00%	2,448	124,840
2025	0.04%	770,464,449	308,186	60%	184,911	123,274	2.50%	3,082	126,356
2026	0.04%	802,852,558	321,141	60%	192,685	128,456	3.00%	3,854	132,310
2027	0.04%	845,732,535	338,293	60%	202,976	135,317	4.00%	5,413	140,730
Total		5,434,495,337	1,273,600		764,160	509,440		14,796	524,236

* The GDP Key will be recalculated each year to take into account the EU 27 and Partner Country actual GDP

S obzirom na to da sporazum još nije potpisan, obaveza plaćanja kontribucije se stiće nakon potpisivanja istog. Sredstva nisu obezbijedena Budžetom za 2025. godinu. Sredstva će se planirati na stavci Program 18 018 – stručni i operativni poslovi Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, potprogram 18 018 001, aktivnost 18 018 001 001 - upravljanje i administracija Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, funkcionalna klasa 0411, ekonomska klasa 419-5.

Potpisivanjem sporazuma nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze.

Implementacijom propisa neće se ostvariti prihod budžeta ali postoji mogućnost povrata dijela sredstava kontribucije na zahtjev nadležnog ministarstva.

Finansijske obaveze koje će imati Crna Gora potpisivanjem Sporazuma je plaćanje godišnje članarine. Za učešće u LIFE programu neophodna su finansijska sredstva koja će se svake godine planirati u budžetu Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, a čiji iznos se utvrđuje shodno definisanoj formuli, a u najbitnijem dijelu zavisi od budžeta EU za tekuću godinu. Tako je primjera radi, iznos kontribucije za učešće u LIFE programu prve godine planiran u iznosu od **126.356,00** eura.

Pravila finansijskog učešća Crne Gore utvrđena su Aneksom I Sporazuma. U skladu sa članom 3, tačka 5 ovog sporazuma, početni operativni doprinos koji plaća Crna Gora za svoje učešće u Programu se izračunava za odgovarajuće finansijske godine primjenom prilagođavanja ključa doprinosa. Prilagođavanje ključa doprinosa će biti: Prilagođen ključ doprinosa = Ključ doprinosa (Bruto društveni proizvod) × Koeficijent. Koeficijent koji se koristi za gore navedeni obračun za prilagođavanje ključa doprinosa iznosi 0,4. Ovo prilagođavanje se primjenjuje za vrijeme trajanja Višegodišnjeg finansijskog okvira (2021-2027). Nakon završetka navedenog perioda, ugovorne strane zaključuju amandman koji detaljno opisuje prilagođavanje osnovnog finansijskog doprinosa za naredni period.

Ministarstvo finansija dalo je komentare na Nacrt sporazuma kroz učešće u radu RG za pristupanje finansijskom instrumentu LIFE.

Primjedbe na tekst propisa odnosile su se na tehničke greške i iste su prihvaćene.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

Rješenjem broj 07-053/24-2230/13 od 26. decembra 2024. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i

razvoja sjevera formiralo je Radnu grupu (RG) za pristupanje finansijskom instrumentu Evropske unije – LIFE, od predstavnika sledećih institucija; Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoj sjevera, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstva evropskih poslova, Agencije za zaštitu životne sredine, Eko-fonda i Privredne komore Crne Gore.

Održan je sastanak RG na kom su se svi članovi saglasili da je kontribucija opravdana imajući u vidu benefite koje ćemo imati kroz realizaciju projekata iz programa LIFE. Na sastanku je podijeljena informacija da se pola kontribucije može vratiti kroz Informaciju o načinu refundacije kroz programe Evropske unije koju priprema Ministarstvo finansija.

Evropska komisija je usvojila sve komentare na Nacrt sporazuma.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

- Potencijalnih prepreka za implementaciju propisa nema.
- Realizacijom projekata koji će uslijediti nakon potpisivanja sporazuma ispuniće se završna mjerila u Akcionom planu za realizaciju završnih mjerila u poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene.
- Primjenom predloženog Nacrta sporazuma nastavlja se dosadašnja praksa uz predložena poboljšanja, a glavni indikatori će biti realizacija aktivnosti u procesu pristupanja Evropskoj uniji.
- Za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa, u okviru svojih nadležnosti, biće zaduženo Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Podgorica,
24.2.2025. godine

Crna Gora
Ministarstvo ekologije,
održivog razvoja i razvoja sjevera

Adresa: Cetinjski put bb
81000 Podgorica, Crna Gora

P R E D L O G

OSNOVA ZA VOĐENJE PREGOVORA I ZAKLJUČIVANJE MEĐUNARODNOG SPORAZUMA IZMEĐU EVROPSKE UNIJE I CRNE GORE O PRISTUPANJU FINANSIJSKOM INSTRUMENTU EVROPSKE UNIJE PROGRAM ZA ŽIVOTNU SREDINU I KLIMATSKU AKCIJU – LIFE PROGRAM 2021-2027

Podgorica, februar 2025. godine

I USTAVNI OSNOV ZA ZAKLJUČIVANJE SPORAZUMA

Ustavni osnov za zaključivanje Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o pristupanju finansijskom instrumentu Evropske unije **Program za životnu sredinu i klimatsku akciju LIFE program 2021-2027**, sadržan je u odredbama člana 15 stav 1 Ustava Crne Gore kojim je propisano da Crna Gora, na principima i pravilima međunarodnog prava, sarađuje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama, kao i odredbama člana 100 tačke 1 i 4 Ustava, kojima je propisano da Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku i zaključuje međunarodne ugovore.

Ustavni osnov koji se odnosi na zaštitu životne sredine u Crnoj Gori koji prepoznaje pravo građana na zdravu životnu sredinu i obavezu države da štiti životnu sredinu i da država preduzima mjere za zaštitu i očuvanje životne sredine, sadržan je u članu 23 Ustava Crne Gore.

Ovi ustavni principi omogućavaju Crnoj Gori da se obaveže na međunarodne sporazume i finansijske instrumente kao što je LIFE program, koji podržavaju projekte u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promjena.

II OCJENA STANJA ODNOSA SA EVROPSKOM UNIJOM

Članstvo u Evropskoj uniji je jedan od ključnih strateških ciljeva Crne Gore. Od obnove nezavisnosti Crne Gore 2006. godine, EU predstavlja jednog od najznačajnijih partnera naše države i zajednicu kojoj nastojimo formalno i integralno pristupiti. Potvrđena je posvećenost EU politici proširenja i Crna Gora je prepoznata kao buduća članica EU, kao zemlja kandidat sa najviše otvorenih pregovaračkih poglavlja, ostvarenim mjerljivim rezultatima u procesu sprovođenja sveobuhvatnih reformi, čime je zavrijedila status lidera u regionu kada su u pitanju evropske integracije.

Crna Gora je otvorila sva pregovaračka poglavlja u procesu pristupanja EU i privremeno zatvorila šest pregovaračkih poglavlja. Proces integracije intenziviran je u skladu sa novom metodologijom proširenja, koja se temelji na ponovnom uspostavljanju perspektive članstva zemalja Zapadnog Balkana u EU, političkom vođstvu i jačem fokusu na ključne reforme.

Pristupanje finansijskom programu LIFE dio je šireg procesa integracije, koji ima za cilj usklađivanje Crne Gore sa politikama i standardima EU u oblastima zaštite životne sredine i klimatskih akcija. Kao država kandidat, Crna Gora već ima pristup EU fondovima kroz instrumente kao što su IPA (Instrument za pretpristupnu pomoć), ali pristup LIFE programu otvara nove mogućnosti za direktno finansiranje prioritarnih projekata u oblasti zaštite životne sredine, koji su do sada imale pristup samo države članice.

III RAZLOZI ZA ZAKLJUČIVANJE MEĐUNARODNOG UGOVORA

Crna Gora predlaže zaključivanje ugovora o pristupanju LIFE programu kako bi obezbijedila potrebna sredstva za realizaciju projekata u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih akcija. Uključivanje u ovaj program omogućava značajnu podršku za inovativne projekte, doprinosi postizanju ciljeva održivog razvoja i klimatskih ciljeva države, te pruža mogućnost za jaču integraciju u evropske i međunarodne tokove u oblasti zaštite životne sredine.

IV OSNOVNA PITANJA O KOJIMA ĆE SE VODITI PREGOVORI I BITNI ELEMENTI UGOVORA

Nacrt sporazuma dostavljen od strane Evropske komisije je tipski ugovor koji su potpisale sve države članice. Tekst Sporazuma usaglašen je diplomatskim putem.

Važni elementi sporazuma se odnose na oblast djelovanja, načina finansiranja kao i načina korišćenja finansijskih sredstava dostupnih kroz program.

Program LIFE pokrenut je 1992. i jedan je od predvodnika finansiranja EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena. Program LIFE 2021 – 2027 je jedini program EU koji je u potpunosti posvećen ekološkim, klimatskim i energetske ciljevima. Program sadrži dva glavna polja djelovanja, životnu sredinu i klimatsku akciju, i četiri potprograma:

- Priroda i biodiverzitet;
- Cirkularna ekonomija i kvalitet života;
- Mitigacija i adaptacija na klimatske promjene;
- Tranzicija ka čistoj energiji.

U skladu s Uredbom EU 2021/783 o uspostavljanju Programa za životnu sredinu i klimatsku akciju, Program LIFE može pružiti različite vrste bespovratnih sredstava za sljedeće vrste projekata:

- **Projekti standardnih djelovanja** (Standard Action Projects, SAP), finansira se do 70% sredstava iz LIFE programa;
- **Strateški projekti za prirodu** (Strategic Nature Projects, SNAP), finansira se do 60% sredstava iz LIFE programa;
- **Strateški integrirani projekti** (Strategic Integrated Projects, SIP), finansira se do 60% sredstava iz LIFE programa;
- **Projekti tehničke pomoći** (Technical Assistance Projects) finansira se do 60% sredstava iz LIFE programa;
- **Djelovanja koordinacije i podrške** (Coordination and Support Actions, CSA), do 90% sredstava iz LIFE programa.

Javni poziv za kandidovanje projekata se objavljuje u aprilu mjesecu svake godine i u javnom pozivu se jasno navodi koliko je sredstava opredijeljeno za godinu. Tako je u aprilu mjesecu 2024. objavljen javni poziv za kandidovanje projekata za koji je opredijeljeno 571 milion eura za projekte iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena. Kontribucija za 2025. godinu je dogovorena diplomatskim putem i iznosiće 126,356 eura, a do 2027. godine će se povećavati 0,5% na godišnjem nivou. U okviru javnog poziva mogu se prijaviti javne i privatne institucije, nevladine i naučne organizacije.

V PROCJENA POTREBNIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA IZVRŠENJE UGOVORA I NAČIN NJIHOVOG OBEZBEĐENJA

Finansijske obaveze koje će imati Crna Gora potpisivanjem Sporazuma je plaćanje godišnje kontribucije. Za učešće u LIFE programu neophodna su finansijska sredstva koja će se svake godine planirati u budžetu Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, a čiji iznos se utvrđuje shodno definisanoj formuli, a u najbitnijem dijelu zavisi od budžeta EU za tekuću

godinu. Tako je, primjera radi, iznos kontribucije za učešće u LIFE programu za 2025. godinu planiran na iznos od 126,356 eura.

Pravila finansijskog učešća Crne Gore utvrđena su Aneksom I Sporazuma. U skladu sa članom 3, tačka 5 ovog sporazuma, početni operativni doprinos koji Crna Gora plaća za svoje učešće u Programu se izračunava za odgovarajuće finansijske godine primjenom prilagođavanja ključa doprinosa. Prilagođavanje ključa doprinosa će biti:

Prilagođen ključ doprinosa = Ključ doprinosa (Bruto društveni proizvod) × Koeficijent.

Koeficijent koji se koristi za gore navedeni obračun za prilagođavanje ključa doprinosa iznosi 0,4. Ovo prilagođavanje se primjenjuje za vrijeme trajanja Višegodišnjeg finansijskog okvira (2021-2027). Nakon završetka navedenog perioda, ugovorne strane zaključuju amandman koji detaljno opisuje prilagođavanje osnovnog finansijskog doprinosa za naredni period.

Montenegro	GDP baseline proportionality factor*	Annual LIFE in M€	GDP key	General Reduction (max 75%)	General Reduction amount	Contribution after reductions	Participation Fee		Final annual contribution (in m€)
			Contribution gross				PF %	Participation Fee amount	
2021	0.04%	738,827,372							
2022	0.04%	755,545,484							
2023	0.04%	756,123,280							
2024	0.04%	764,949,659	305,980	60%	183,588	122,392	2.00%	2,448	124,840
2025	0.04%	770,464,449	308,186	60%	184,911	123,274	2.50%	3,082	126,356
2026	0.04%	802,852,558	321,141	60%	192,685	128,456	3.00%	3,854	132,310
2027	0.04%	845,732,535	338,293	60%	202,976	135,317	4.00%	5,413	140,730
Total		5,434,495,337	1,273,600		764,160	509,440		14,796	524,236

* The GDP Key will be recalculated each year to take into account the EU 27 and Partner Country actual GDP

VI STAVOVI I MIŠLJENJE ZAJNTERESOVANIH ORGANA

Kao što je navedeno, Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je formiralo RG koja je razmotrila Nacrt sporazuma. Mišljenje nadležnih ministarstva biće priloženo kao sastavni dio Osnove.

VII POTREBA USAGLAŠAVANJA PROPISA

Zaključivanje Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o pristupanju finansijskom instrumentu LIFE ne zahtijeva izmjenu važećih ili donošenje novih propisa.

VIII PREDLOG SASTAVA DELEGACIJE I PREDRAČUN TROŠKOVA ZA NJEN RAD

Ovaj Sporazum će biti usaglašavan elektronski diplomatskim putem i diplomatskim kanalima, o čemu će se starati Ministarstvo vanjskih poslova posredstvom Misije Crne Gore u Briselu.

PREDLOG ZAKLJUČAKA

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj _____ 2025. godine, razmotrila i utvrdila Osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o pristupanju finansijskom instrumentu Evropske unije Program za životnu sredinu i klimatsku akciju LIFE 2021-2027.
2. Vlada je prihvatila tekst Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o pristupanju finansijskom instrumentu Evropske unije **Program za životnu sredinu i klimatsku akciju LIFE 2021-2027.**
3. Zadužuje se Ministarstvo finansija da u saradnji sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera obezbijedi sredstva za plaćanje kontribucije na godišnjem nivou.
4. Ovlašćuje se ministar ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Damjan Ćulafić, da potpiše Sporazum iz tačke 2.